

PRZEDMOWA

Pomysł napisania niniejszej książki jest wynikiem głębokiego przekonania, że warunkiem powodzenia leczenia pacjentów z chorobami hematologicznymi jest właściwa współpraca lekarza Podstawowej Opieki Zdrowotnej z lekarzem specjalistą. Kluczowe znaczenie dla losów chorego ma bowiem zarówno trafna ocena konieczności skierowania pacjenta do lekarza specjalisty, jak i umiejętność rozwiązywania problemów zdrowotnych występujących u pacjentów z rozpoznanymi już chorobami krwi – w trakcie leczenia specjalistycznego oraz po jego zakończeniu. Pacjent objęty opieką lekarza specjalisty nie przestaje być podopiecznym swojego lekarza w POZ i przede wszystkim do niego zwraca się o pomoc zarówno przy wystąpieniu niepokojących go objawów, jak i w sytuacji pogorszenia stanu zdrowia. Znajomość podstaw hematologii, aktualizowana o stale dokonujący się postęp wiedzy, jest zatem niezbędna dla każdego lekarza w POZ. Dostępne na polskim rynku wydawniczym opracowania o charakterze podręcznikowym są w większości dedykowane specjalistom lub lekarzom specjalizującym się w hematologii. Dlatego postanowiliśmy stworzyć opracowanie mające charakter poradnika, zawierającego zarys hematologii w zakresie niezbędnym dla lekarzy w POZ. Mamy nadzieję, że to zwięzłe kompendium wiedzy hematologicznej będzie stanowiło pomoc w ich codziennej pracy. W sposób szczególny staraliśmy się uwzględnić zasady postępowania w razie podejrzenia chorób krwi. Skoncentrowaliśmy się także na sposobach rozwiązywania problemów zdrowotnych u pacjentów już objętych opieką specjalistyczną.

Treść książki została podzielona na cztery części. Pierwsza część omawia zmiany w obrazie krwi obwodowej, odchylenia od normy w wynikach badań przesiewowych układu krzepnięcia i w proteinogramie, zasady ich interpretacji oraz wstępne postępowanie diagnostyczne w warunkach POZ. Głównym celem wstępnej diagnostyki jest bowiem ustalenie konieczności przekazania pacjenta pod opiekę specjalisty i ocena, czy musi się ono odbyć w trybie pilnym.

Podobny cel przyświecał autorom przy opracowywaniu drugiej części, poświęconego najczęstszym odchyleniom od normy w badaniu fizykalnym wskazującym na możliwość istnienia patologii układu krwiotwórczego, chłonnego lub hemostazy, takim jak: powiększenie węzłów chłonnych i śledziony oraz skazy krwotoczne. Należy podkreślić, że powyższe, często spotykane w praktyce

lekarza w POZ odchylenia od normy w badaniu przedmiotowym i w badaniach laboratoryjnych, są najczęściej spowodowane przez patologię narządów i układów innych niż układ krwiotwórczy lub chłonny. Dlatego też nie ma uzasadnienia stosowana niekiedy praktyka automatycznego kierowania do hematologa każdego pacjenta z odchyleniami od normy w badaniu morfologii krwi lub z powiększeniem węzłów chłonnych czy śledziony.

Trzecia część, najobszerniejsza, opisuje najczęstsze nowotworowe i nienowotworowe choroby układu krwiotwórczego i chłonnego oraz zaburzenia hemostazy. Biorąc pod uwagę potrzeby adresatów opracowania autorzy ograniczyli się do podania niezbędnych informacji mających na celu trafne podejrzenie choroby hematologicznej, wstępną weryfikację podejrzenia, zrozumienie strategii postępowania diagnostyczno-leczniczego oraz współpracę ze specjalistą w opiece nad pacjentem z już ustalonym rozpoznaniem. Z tych powodów autorzy świadomie zrezygnowali z przedstawiania skomplikowanych systemów klasyfikacyjnych i zaawansowanych metod diagnostycznych dostępnych tylko w pracowniach ośrodków specjalistycznych oraz ze szczegółowego omawiania protokołów chemioterapii przeciwnowotworowej. Zdecydowali się również nie omawiać chorób rzadko rozpoznawanych, jedynie sygnalizując możliwość ich wystąpienia, natomiast choroby z tej samej grupy, cechujące się podobną symptomatologią i strategią postępowania diagnostyczno-leczniczego przedstawili łącznie. Więcej miejsca poświęcono chorobom, które mogą być leczone przez lekarza w placówce podstawowej opieki zdrowotnej, a tylko w szczególnych przypadkach wymagają konsultacji specjalistycznej, na przykład niedokrwistościom niedoborowym.

Ostatnia część książki poświęcona jest wybranym problemom terapeutycznym u pacjentów z chorobami krwi. Autorzy skupili się na zagadnieniach, które w ich przekonaniu stwarzają najwięcej trudności i budzą najwięcej kontrowersji, takich jak: pacjent po splenektomii, pacjent po przeszczepieniu komórek krwiotwórczych, monitorowanie leczenia przeciwnowotworowego, szczepienia u chorych hematologicznych i problemy hematologiczne w ciąży.

Autorzy w pełni zdają sobie sprawę z tego, że niektóre z podanych przez nich zaleceń, szczególnie dotyczących diagnostyki wstępnej, mogą okazać się niewykonalne w warunkach POZ z czysto formalnych powodów, jak choćby z uwagi na brak odpowiedniej procedury w katalogu świadczeń przypisanych podstawowej opiece zdrowotnej. Zdecydowano się jednak na pozostawienie ich, z nadzieją, że dokonujące się zmiany w organizacji ochrony zdrowia zaowocują wyposażeniem lekarzy pracujących w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej w takie możliwości diagnostyczne i lecznicze, które pozwolą na samodzielne leczenie pacjentów bez konieczności kierowania ich do specjalistów wyłącznie z powodu ograniczonych możliwości w zakresie diagnostyki i ordynacji leków. Będzie to z niewątpliwą korzyścią dla chorych, którzy otrzymując kompleksową pomoc u swojego lekarza w placówce POZ i nie będą musieli czekać w niejednokrotnie wielomiesięcznych kolejkach do lekarza specjalisty.

Wyrażamy nadzieję, że książka spotka się z przychylnym przyjęciem i będzie pomocna w codziennej praktyce lekarzy w POZ. Chcielibyśmy, aby przyczyniła się ona do poprawy opieki nad pacjentami z chorobami krwi i układu chłonnego. Skuteczność tej opieki zależy w ogromnym stopniu od sprawnej współpracy między dwoma kluczowymi ogniwami systemu ochrony zdrowia, jakimi jest podstawowa opieka zdrowotna i opieka specjalistyczna.

Dariusz Wołowicz

Iwona Hus

Anna Korycka-Wołowicz